

ДО ПИТАННЯ СУТНОСТІ ТА ОЗНАЧЕНЬ ПОНЯТЬ ІННОВАЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БУДІВНИЦТВІ

Р. В. Трач, аспірант

*Київський національний університет будівництва і архітектури,
проспект Повітрофлотський, 31, м. Київ, 03680, Україна*

У статті уточнено та систематизовано існуючі в літературі підходи щодо означення таких понять, як «інновація», «інвестиція». Представлене авторське бачення поняття «інноваційно-інвестиційна діяльність».

Ключові слова: *інвестиції, інновації та інноваційно-інвестиційна діяльність.*

ВСТУП. ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Успішне функціонування підприємств завдяки досягненню стратегічних переваг над конкурентами значною мірою залежать від їх інноваційної діяльності. У свою чергу, її результативність визначається, насамперед, наявністю необхідних внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інновацій, можливістю їхньої швидкої мобілізації, зацікавленістю інвестора в підтримці інноваційного розвитку [1].

Впровадження інновацій, наприклад, у будівництво дає можливість реанімувати його, а надалі й активізувати розвиток, що, в свою чергу, сприятиме розвитку всіх галузей національної економіки. Це обумовлено тим, що будівельна галузь використовує значну кількість робочих місць, товарів та послуг інших сфер економіки. Нажаль, в даний час майже вся будівельна галузь України перебуває в стані стагнації. Її основні фонди зношені практично на 60 %, а значна частина кваліфікованих працівників назавжди втрачена.

Аналіз розвитку інвестиційно-інноваційних процесів в Україні дозволив встановити, що в продовж останніх років лише незначна частина будівельних підприємств України здійснювала інновації. Однак незважаючи на незначні масштаби інноваційної діяльності, її позитивний вплив на економічні показники роботи підприємств є очевидними та безперечними. Більшість підприємств, що впроваджували інновації, одержали приріст продукції, підвищили її конкурентоспроможність, розширили ринки збуту, оновили асортимент виробів, знизили матеріало- та енергоємність виробництва [2].

Саме досягнення високого рівня конкурентоспроможності будівельними підприємствами, в умовах нестабільності економіки, є необхідною умовою поступального розвитку галузі. Зростання конкурентоспроможності, шляхом зниження собівартості, підвищення якості будівельної продукції, скорочення строків будівництва неможливе без запровадження інноваційних рішень.

Інвестиційна підтримка інноваційної діяльності підприємств залежить від специфіки об'єкта інвестування. За оцінками експертів норма прибутку для підприємств, що виконують дослідження та наукові розробки, складає в середньому 20-30 %. Норма прибутку від інвестицій в інновації для всього суспільства в цілому значно вище завдяки зовнішнім ефектам і складає в середньому від 30 % до 80%. А може досягти і 400% для окремих інвестицій, що характеризує інвестиції в інновації як високоприбуткові [3].

Упровадження інновацій у будівництво має стати першочерговим завданням для його подальшого розвитку. Головним джерелом економічного зростання будівельної галузі в недалекому майбутньому мають стати наукові знання та продуктивність їх використання, оскільки економічні ресурси є вичерпаними. Інтелектуальний потенціал є основою економічного зростання будівельної індустрії, а також важливим фактором конкурентоспроможності будівельного бізнесу, підвищення добробуту населення України [4].

Соціально-економічний розвиток України в цілому та будівельної галузі зокрема неможливий без збільшення інвестицій. Оскільки від стану інвестиційної сфери, зрештою, залежить конкурентоспроможність економіки, її структурна перебудова, реалізація стратегії переходу від нинішньої екзогенно залежної моделі до ендогенно орієнтованої, спрямованої на інноваційний розвиток.

Розвиток вітчизняної інвестиційно-інноваційної теорії та її прикладних аспектів з використанням досвіду зарубіжних країн є одним із важливих напрямів наукових досліджень, які є в основою майбутнього динамічного розвитку української економіки.

РЕЗУЛЬТАТИ

Теоретичні проблеми наукових поглядів, пов'язаних зі значною роллю інвестиційної та інноваційної діяльності в економічному середовищі завжди цікавили економістів. Як об'єкт наукового аналізу інвестиції та інновації формують особливу систему теоретичних знань, інтегруючи виведення інвестиційно-інноваційних теорій багатьох поколінь вчених.

Представники більшості інвестиційно-інноваційних теорій наголошували на тому, що характер основних економічних процесів у довгостроковому періоді значною мірою залежить від особливостей науково-технічного прогресу. Активна інвестиційно-інноваційна діяльність підприємницьких структур формує інноваційний тип розвитку країни та сприяє її загальному соціально-економічному зростанню.

Метою роботи є удосконалення й уточнення науково-понятійного апарату інновацій, інвестицій та інвестиційно-інноваційної сфери економіки, з погляду на сучасний етап розвитку будівельних підприємств України.

Вирішення проблем, що стоять на шляху до поліпшення інвестиційно-інноваційної діяльності у будівництві в Україні не можливе без правильного розуміння термінологічної бази, адже ще Р. Декарт [5] підкреслював, що "точне визначення слів може позбавити людство половини його помилок".

На нашу думку для якісного аналізу терміну «інвестиційно-інноваційна діяльність» необхідно дати більш чітку характеристику понять «інновації» та «інвестиції».

У світовій економічній думці «інновація» інтерпретується як перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, який втілюється в нових продуктах та технологіях. Сучасне визначення інновацій та здобутки інноваційної теорії ґрунтуються на багаторічних дослідженнях вчених всього світу.

Генезис терміну «інновація» відбувався у декілька етапів:

1-й (XVIII-XIX сторіччя) – представлений здобутками А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса, К. Вікселя, які в основу інновацій вкладали

вдосконалення, що призводить до економії або поліпшення використання факторів виробництва.

2-й (початок 10-х кінець 80-х років XX сторіччя) - представлений плеядою видатних економістів, які зробили вагомий внесок у розвиток інноваційної теорії: Й. Шумпетер, Г. Менш, Б. Твіст, Б. Санто, М. Портер, К. Найт, Л. Мор, Х. Барнет, М. Туган-Барановський, Р. Фатхутдінов, Вони довели, що інновація може бути конкурентною перевагою на ринку внаслідок комерціалізації якісних змін предмету інноваційної діяльності. Розвиток інноваційної теорії значною мірою базується на працях австрійського вченого Й. Шумпетера. Саме йому можна віддати провідну роль у розробці теоретичної суті інновацій та їх наближення до сучасного тлумачення. Величезну роль в роботі Й. Шумпетера [6] відіграє розробка понять інновацій та їх класифікація. Він трактує інновацію як нову науково-організаційну комбінацію виробничих факторів, мотивованих підприємницьким духом й розділяє її на продуктові, технологічні, сировинні, збутові та організаційні.

3-й (кінець XX сторіччя і дотепер) – сучасний розвиток інноваційної теорії, вагомий внесок в яку внесли й українські вчені: Г.Добров, О. Алімов, Н. Гончарова, М. Дражан, Д. Черваньов, Б. Портніков, П. Маковеев. Вони базисом інновацій визнали кінцевий комерціалізований результат інноваційної діяльності, втілений у різних формах та сферах життєдіяльності людини та суспільства.

Суть терміна «інновація» на державному рівні дає Закон України «Про інноваційну діяльність» [7]. Інновації - новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

В роботах [8, 9, 10, 11] зустрічаємо більш загальний підхід до визначення інновацій. А саме під інновацією розуміють розробку та реалізацію нової ідеї (синтез знань), що втілюється у новому продукті, процесі, послугі. Останні відрізняються оригінальністю, корисністю та цінністю й призводять до змін у способах управління, приносять користь суспільству.

Проаналізуємо дефініції терміну “інновація” вітчизняних науковців. М. Зубець і С. Тивончук [12] розуміють під інновацією новацію, що матеріалізується у новий продукт, пройшовши стадії науково-технічного й інноваційного циклів. О. Дачій [13] визначаючи інновацію як проведення змін у техніці, технології, організації, екології, економіці, а також у соціальній сфері, наголошує на пріоритеті економічного ефекту. С. Ілляшенко [14], В. Євтушевський [15] розглядають інновацію як кінцевий результат впровадження результату наукової діяльності з отриманням комплексу ефектів.

Після проведення аналізу значного діапазону означень поняття „інновація” ми вважаємо, що їх можна згрупувати за такими спільними ознаками:

1. Як окремих елементів інноваційної діяльності чи будь-яка зміна в діяльності суб'єкта господарювання. Прихильниками даного напряму є здебільшого зарубіжні вчені: П.Гадинер, Р. Ротвелл, М. Кондратьєв, Р. Нельсон, С. Уїтнер і Б. Твіс.

2. Як кінцевий результат інноваційної діяльності окремого підприємства

чи будь-якої сфери суспільства. До такого тлумачення схиляються більшість російських і вітчизняних вчених: І. Афонін, О. Гайфутдінова, А. Гречан, П. Завлін, С. Ільєнкова, С. Покропивний, Р. Фатхутдінов, С. Філіпова. На це також спираються міжнародні стандарти, що зафіксовано у Рекомендаціях Фраскати [16] та Рекомендаціях Осло [17].

3. Як зміни в технологіях, продукції та послугах, що упереджують використання необхідних для цього ресурсів і забезпечують зростання ефекту в різних сферах суспільної діяльності. Даний напрям підтримують: І. Бланк, С. Валдайцев, О. Кузьмін, Ю. Морозов, М. Портер.

4. Як комплексний процес, від виникнення ідеї до її матеріалізації в технологіях, продукції, послугах, який може спричинити різнопланові техніко-економічні, соціальні, екологічні та інші зміни в суспільному середовищі. До даного тлумачення інновацій схиляються більшість зарубіжних і вітчизняних дослідників: Д. Бессант, І. Буднікевич, П. Друкер, В. Мединський, М. Молчанов, Б. Санто, К. Фрімен, М. Хучек, Д. Черваньов, Й. Шумпетер.

Такий підхід до означення інновації є найбільш глибоким, різнобічним і обґрунтованим, а тому прийнятним. Також суттєвим на наш погляд є те, що інновація поряд з економічним ефектом може спричинити й інші види ефектів, наприклад, соціальний, екологічний.

На нашу думку, інноваціям в будівництві можна дати наступне визначення: **інновації** – це новостворені або модернізовані технології, техніка, продукція, а також організаційно-технічні рішення, використання яких надає підприємству конкурентну перевагу.

Інвестиційні та інноваційні процеси тісно пов'язані між собою. Оскільки умовою інтенсивного розвитку економіки є інвестиції, ефективність яких у сучасних умовах можна забезпечити лише через впровадження інновацій. Аналіз процесу трансформації інвестицій в інновації, розгляд їх взаємного руху з метою пошуку змінних, впливаючи на які інвестиціям можна надати інноваційної спрямованості, є одним з важливих елементів нашого дослідження.

Незважаючи на те, що термін "інвестиції" є одним із найчастіше вживаних в економічній літературі різних часів, наукова думка до цього часу не розробила його однозначного означення, яке відповідало б потребам як теорії, так і практики. При цьому він також повинен бути адекватним з позицій конкретного суб'єкта їх здійснення - держави, підприємства, домашнього господарства.

Вагомий внесок в розвиток теорій інвестицій зробили вчені: В. Бернс, Р. Баззел, І. Бланк, А. Пересада, М. Денисенко, А. Вічевич, І. Герчикова, Є. Голубков, М. Данилюк, П. Борщевський, П. Зав'ялов, М. Герасимчук, Г. Клейнер, В. Гриньова, О. Лапко, Дж. Лінтер, Г. Маркович, Я. Мелкумов, Є. Ружанський, В. Тамбовцев, О. Устенко, В. Шарп та інші. У їх роботах розглядаються питання теорії інвестицій, визначення пріоритетних напрямків інвестування, формування інвестиційної привабливості, реалізації інвестиційних проектів тощо.

Термін "інвестиція" походить від лат. invest, що означає "вкладати" [18]. Він є одним з основоположних і базових в економіці. Хоча інвестиції як об'єкт економічної науки стали її проблемою у XX столітті, зміст цього поняття розглядався в працях класиків світової економічної думки. Проте основна їх увага була спрямована на капітал та його нагромадження, а розгляд інвестицій, як окремої цілком завершеної економічної категорії, у

їх роботах не розглядався.

Інвестування як окрема економічна наука порівняно з іншими (бухгалтерським обліком, статистикою тощо) сформувалась відносно недавно. Окремі розробки з теорії інвестицій велись ще до Другої світової війни. Проте початком цього процесу вважають першу половину 50-х років минулого століття, коли М. Марковіц [19] у своїй роботі заклав основи сучасної теорії інвестиційного портфеля. Подальший розвиток теорія інвестування отримала у дослідженнях Ф.Модільяні, М.Міллера, В.Шарпа та інших. Їх праці стосувалися дослідження форм, методів і механізмів інвестування.

Щодо самого поняття інвестицій, то П. Самуельсон у своїй праці [20] стверджує, що ми часто вживаємо термін "інвестування", підмінюючи ним іншу категорію – "капіталоутворення". При цьому ми можемо вживати ці категорії і щодо того, що є чистим приростом реального капіталу. Він вважає таку підміну понять неправильною і дає означення інвестицій як процесу створення нового реального капіталу. Дж. Кейнс [21] трактував інвестиції як "поточний приріст цінностей капітального майна внаслідок виробничої діяльності даного періоду".

Радянська економічна теорія трактувала поняття "інвестиції" як сукупність затрат, що реалізуються у формі довгострокових вкладень у галузі народного господарства (виробничі засоби). Тобто інвестиції ототожнювались із поняттям "капітальні вкладення". Поняття фінансових інвестицій, поширених у той час у зарубіжних країнах, радянськими економістами не розглядалося через відсутність широкої практики застосування цінних паперів підприємств.

І на даний час термін "інвестиції" часто ідентифікується з поняттям "капітальні вкладення" [22, 23]. Інвестиції визначаються як сукупність засобів формування комплексної ресурсної бази відтворення основного капіталу з метою одержання економічного та соціального ефектів. У цьому випадку вони розглядаються як вкладення капіталу у відтворення основних засобів виробничого і невиробничого призначення. Але при цьому не враховується той момент, що інвестиції можуть здійснюватися в оборотні активи, в нематеріальні активи та в різні фінансові інструменти.

На наш погляд, у сучасній закордонній літературі термін "інвестиції" часто трактується недостатньо чітко або надмірно вузько, акцентуючи увагу лише на окремих сутнісних сторонах. "Інвестиції" – це використання грошей для отримання більших грошей, для витягання доходу або досягнення приросту капіталу, або і те й інше [24]. "Інвестувати" - означає розлучитися з грошима сьогодні, щоб отримати більшу їх суму в майбутньому [25]. На погляд Макконела К. Р. та Брю С. Л. [26] інвестиції – це витрати на виробництво та накопичення засобів виробництва і зростання матеріальних запасів.

Аналіз праць [23, 27] говорить про те, що існують означення, що пов'язують здійснення інвестицій виключно з метою приросту капіталу або отримання поточного доходу (прибутку). Хоча для суб'єктів ринкової економіки, які здійснюють підприємницьку діяльність ця мета є визначальною. Здійснення інвестицій може переслідувати й інші як економічні, так і неекономічні цілі вкладення капіталу. Такими цілями можуть бути досягнення соціального, екологічного та іншого ефектів.

Деякі автори, означаючи термін "інвестиції", вважають, що останні здійснюються тільки у грошовій формі [28]. З таким трактуванням цієї

категорії не можна погодитися, адже інвестування капіталу може здійснюватися також у будь-якій іншій майновій або у немайновій формі.

У [29, 30] можна зустріти означення інвестицій як довгострокових вкладень. Безумовно, окремі форми інвестицій в першу чергу, капітальні вкладення, інвестиції в акції носять довгостроковий характер. Проте інвестиції можуть бути і короткостроковими. Наприклад, короткострокові фінансові вкладення в облігації, депозитні сертифікати з періодом обігу до одного року.

В Україні значна кількість вчених [23, 31] дотримується означення інвестицій, що знайшло своє відображення в Законі України "Про інвестиційну діяльність" [32]. А саме: "інвестиціями є всі види майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект".

Враховуючи розглянуті основні характеристики економічної сутності інвестицій, їх означення, яке може застосованим стосовно будівельних підприємств, на наш погляд, може бути сформульоване таким чином. **Інвестиції** – це вкладення коштів та інших цінностей в основні та оборотні засоби, внаслідок використання яких відбувається просте, розширене відтворення капіталу, інноваційний розвиток й утворюється прибуток або досягається інший неекономічний ефект.

Аналіз праць [33, 34, 35, 36] дозволяє зробити такий висновок. Зазвичай під терміном «інвестиційно-інноваційна діяльність» дослідники розуміють поєднання інвестиційної та інноваційної діяльності, в результаті якої вдається отримати прибуток або досягти іншого ефекту. Тобто при визначенні ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності беруться до уваги показники результативності (рентабельності, прибутковості, продуктивності тощо) інвестиційної та інноваційної діяльності певного об'єкта дослідження відповідно до поставлених завдань.

Інвестиційна підтримка інноваційного розвитку підприємств залежить від специфічних особливостей інвестицій, таких як тривалий період окупності при реалізації інновацій, підвищений ризик реалізації, нерівномірність надходження доходів від здійснення інвестицій. Урахування цих особливостей і зміна умов функціонування підприємством визначають важливість подальшого вдосконалення принципів, форм, методів та пошуку джерел інвестиційної підтримки інноваційної діяльності підприємств [37].

ВИСНОВКИ

Інновації в будівництві – це новостворені або модернізовані технології, техніка, продукція, а також організаційно-технічні рішення, використання яких надає підприємству конкурентну перевагу.

Інвестиції в будівництві – це вкладення коштів та інших цінностей в основні та оборотні засоби, внаслідок використання яких відбувається просте, розширене відтворення капіталу, інноваційний розвиток й утворюється прибуток або досягається інший неекономічний ефект.

Виходячи з того, що інвестиції та інновації є самостійними та самодостатніми чинниками виробництва, використання терміну «інвестиційно-інноваційна діяльність», викликає чимало нарікань дослідників, оскільки допускає «суміш» різних понять, які є принципово різними. У випадку, коли йдеться про інвестування інновацій необхідно

вести мову не про інвестиційно-інноваційну діяльність, а про інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності.

Метою подальших досліджень буде аналіз закордонного досвіду інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності будівельних підприємств.

ON THE ISSUE OF ESSENCE AND DEFINITIONS OF TERMS “INNOVATION”, “INVESTMENTS” AND “INNOVATION AND INVESTMENT ACTIVITY” IN CONSTRUCTION

R. V. Trach, Postgraduate Student

*Kyiv National University of Construction and Architecture,
31, Povitroflotsky Avenue, 03680, Kiev, Ukraine*

In the paper, the author clarifies and systematizes existing in literature scientific approaches to the definition of such concepts as "innovation", "investment". The author offers his own vision of the concept "innovation and investment activities"

Keywords: investment, innovation, innovation and investment activities.

К ВОПРОСУ СУЩНОСТИ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЙ ИННОВАЦИИ, ИНВЕСТИЦИИ И ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ

Р. В. Трач, аспирант

*Киевский национальный университет строительства и архитектуры,
проспект Воздухофлотский, 31, г. Киев, 03680, Украина*

Уточнены и систематизированы существующие в литературе подходы к определению таких понятий как «инновация», «инвестиция». Представлено авторское видение понятия «инновационно-инвестиционная деятельность».

Ключевые слова: инвестиции, инновации и инновационно-инвестиционная деятельность.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Голубенко А. А. Инвестиционная деятельность в сфере инноваций / А. А. Голубенко // Экономика. Менеджмент. Підприємництво. – Луганськ : СУДУ, 2000. – №1 (1). – С. 77 - 80.
2. Сухоруков А. І. Экономика та організація інноваційної діяльності / А. І. Сухоруков – Київ : ІММБ, 2005. – 342 с.
3. Жуков В. Р. Модель формирования системы управления инновационно-инвестиционной деятельностью на предприятии / В. Р. Жуков // Вісник ДонДУЕТ. – 2002. – № 4 (2). – С. 139 – 143.
4. Суркова Ю. О. Проблеми реалізації інноваційної моделі розвитку у вітчизняному будівельному комплексі / Ю. О. Суркова // Фінанси України. – 2008. – № 6. – С. 99 -110.
5. Декарт Р. Сочинения в 2 т. : пер. с лат. и франц. Т. 1 / под ред. В. В. Соколова. – М. : Мысль, 1989. – 654 с.
6. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / (пер.с нем.) В. С. Автономов. - М. : Эксмо, 2008. – 863 с.
7. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 р. № 40_IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi_bin/laws/main.cgi?nreg=40-15.
8. Innovation / edited by Mark Ambramson and D. Littman.– Political Science, 2002. – 223 p.
9. Innovation and Management: International Comparisons by Urabe Kuniyoshi, John Child. – Business&Economics, 1998. – 372 p.
10. Luecke R. Managing Creativity and Innovation / Richard Luecke, Ralph Katz // Business & Economics, 2003. – 192 p.
11. The concise Blackwell encyclopedia of management / edited by Cary L. Cooper and Chris Argyris, 1998. – 701 p.
12. Зубець М. Розвиток інноваційних процесів в агропромисловому виробництві / М. Зубець, С. Тивончук. – К. : Аграрна наука, 2004. – 192 с.

13. Дацій О. І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України / О. І. Дацій – К. : ННЦ ІАЕ, 2004. – 428 с.
14. Менеджмент та маркетинг інновацій: монографія / за заг. ред. С. М. Ілляшенка. – Суми : Університетська книга, 2004. – 616 с.
15. Євтушевський В. А. Управління інноваціями в сучасній організації / під ред. В. А. Євтушевського. – К. : Нічлава, 2006. – 359 с.
16. OECD Proposed Quibelines for Collectining and Interpreting Technological Innovation Data. Oslo manual. OECD. Paris, 1992. – 150 p.
17. Руководство Фраскати, издание на русском языке (Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) / Париж и Центр исследований и статистики науки (ЦИСН). – Москва, 1995. – 381 с.
18. Бехтерева Е. В. Управление инвестициями / Е. В. Бехтерева. – М. : ГроссМедиа, 2008. – 216 с.
19. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : навч. посібник / Т. В. Майорова. – К. : ЦУЛ, 2003. – 376 с.
20. Сундук А. Банківське кредитування як чинник гарантування інвестиційної безпеки регіонів України / А. Сундук, Я. Юрін // Вісник НБУ. – 2004. – № 1. – С. 24–26.
21. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег/ Дж. Кейнс. – М. : Экономика, 1993. – 362 с.
22. Денисенко М. Можливість активізації інвестування в сучасних умовах / М. Денисенко // Економіка України. – 2003. – № 1. – С. 28-32.
23. Данілов О. Д. Інвестування: навчальний: посібник / О. Д. Данілов, Г. М. Івашина, О. Г. Чумаченко. — К. : Вид. дім "Комп'ютерпрес", 2001. – 364 с.
24. Розенберг Дж. Инвестиции: Терминологический словарь / сост. Розенберг Дж. – М. : ИНФРА, 1997. – 400 с.
25. Шарп У. Инвестиции / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейли; пер. с англ. – М. : ИНФРА, 2001. – 1028 с.
26. Макконел К. Р. Экономика / К. Р. Макконел, С. Л. Брю. – М. : Экономика, 1992. – 1115 с.
27. Идрисова А. Р. Сущность инвестиций, инвестиционной привлекательности и роль инвестиционного проектирования в деятельности предприятий / А. Р. Идрисова // Вісник Хмельницького національного університету. – 2008. – № 2. – Т. 2. – С. 174-176.
28. Паливода К. Капітальні інвестиції: фінансово-економічна сутність та форми прояву / К. Паливода // Банківська справа. – 2009. – № 3. – С. 46–55.
29. Денисенко М. П. Основи інвестиційної діяльності / М. П. Денисенко. - К. : Алерта, 2003. – 338 с.
30. Инвестиции // Большой энциклопедический словарь. 2-е изд. – М., 1998. – 1456 с.
31. Татаренко Н. О. Теорії інвестицій / Н. О. Татаренко, А. М. Поручник. – К. : КНЕУ, 2000. – 160 с.
32. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.1991 р., № 1560-XII. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
33. Сухоруков. А. І. Інвестування української економіки: монографія / за ред. А. І. Сухорукова. – К. : Національний інститут проблем міжнародної безпеки, 2005. – 440 с.
34. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук Л. І. Федулової. – К. : Основа, 2005. – 552 с.
35. Кваснюка Б. Є. Роль держави у довгостроковому економічному зростанні / за ред. Б. Є. Кваснюка. – К. : Ін-т економічного прогнозування, 2003. – 424 с.
36. Юркевич О. М. Фінансове забезпечення науково-технічної інноваційної діяльності / О. М. Юркевич // Фінанси України. – 2004. – № 6. – С. 106–112.
37. Задніпряна Т. С. Управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства / Т. С. Задніпряна // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 1 (23). – С. 203-205.

Надійшла до редакції 2 грудня 2014 р.